

Dit is de ideale methode voor deze situatie:

- Een uitdaging of een verandering beroert een groep *emotioneel*. Gestructureerd en gefocust werken is noodzakelijk.
- Je wil *samen* naar een gedragen inzicht of oplossing zoeken.
- Je wil mensen aanmoedigen om hun kennis te delen en zo *collectieve kennis* op te bouwen.
- Je wil *zelfsturing* en *zelfredzaamheid* stimuleren of ondersteunen.
- Je zoekt een *oplossing* voor een probleem dat met de huidige methoden niet opgelost raakt.
- Je wil de relaties binnen een groep stimuleren of versterken, gericht op het *professioneel* samenwerken.
- Je wil een *project* opstarten met een klare kijk.
- Je tracht uiteenlopende meningen in een *dialogo* brengen. Je zoekt een win-win situatie, niet de winst van 'het grote gelijk'.
- Je wil een consultatie houden bij de bevolking op een participatieve manier, je wil rekening houden met de visie die het individuele overschrijdt.
- Je wil een leer-dag i.p.v. een studiedag organiseren. Je wil een actief congres met pit. Je wil dat er in een workshop ook echt 'gewerkt' wordt.

De focus van World Café

- ✓ Zoveel mogelijk vruchtbare gedachten bijeenbrengen en die volledig tot hun recht laten komen.
- ✓ Alle ideeën met elkaar verbinden zodat kruisbestuiving plaats vindt.
- ✓ Daardoor de onderliggende vragen, patronen, structuren of systemen kunnen ontdekken.
- ✓ Iedereen waarderen voor hun inbreng. Denk er aan: "**Alles wat je aandacht geeft groeit.**"
- ✓ Gestructureerd en gefocust werken zodat de tijd nuttig gebruikt wordt.
- ✓ De tijd gebruiken om opbouwend te werken en geen tijd en energie stoppen in kritiek geven, discussie of debat.
- ✓ De resultaten op een praktische wijze bijeenbrengen, ordenen en delen met elkaar en met personen buiten de groep.
- ✓ Op enkele uren tijd een efficiënte uitweg vinden voor het gestelde probleem of een degelijk antwoord op een brandende vraag.
- ✓ Praktijkgericht leren om te *dialogeren* (= meer dan 'een goed gesprek voeren').

Uitgangspunten

- Mensen zijn in staat om een echte dialoog te voeren en niet te vervallen in discussie of debat *indien er een 'communicatief vruchtbare' omgeving wordt gecreëerd.*
- In iedere groep is er voldoende kennis en 'wijsheid' aanwezig om het gestelde probleem op te lossen. De uitdaging is: naar elkaar luisteren, ontvangen wat ieder inbrengt en alles op een vruchtbare wijze met elkaar verbinden.
- Mensen waarderen biedt de grootste kans dat vruchtbare ideeën op tafel komen. Ieder idee dat gewaardeerd wordt roept een nieuw idee op.

Zeven café-regels

- 1 Focus op wat belangrijk is.
- 2 Deel mee wat er in je hoofd speelt.
- 3 Luister om te begrijpen.
- 4 Spreek vanuit je denken en je voelen.
- 5 Verbind ideeën met elkaar.
- 6 Zoek samen naar onderliggende verbanden, patronen, structuren of diepere vragen.
- 7 Schrijf, teken, speel ... op het 'tafelkleed'.

De **basishouding** die gewenst is: opbouwen, toevoegen, uitbreiden, ruimer maken, specificeren, concretiseren, waarderen, ...
We laten: discussiëren, gelijk halen, machtspelletjes, ...

Een methode die enthousiasme opwekt

Steeds opnieuw kan ik merken hoe een geslaagd World Café resulteert in een groot enthousiasme om aan de slag te gaan. De deelnemers voelen zich geïnspireerd en willen een vervolg geven aan hun gesprekken. Ze willen graag dat de resultaten van hun werk zichtbaar worden gemaakt en dat concrete ideeën verder uitgewerkt worden. Niet zelden is de vraag van deelnemers aan een World Café naar een tweede Café of om een Café te houden in hun afdeling of hun buurt.

De deelnemers hebben het gevoel dat er eindelijk echt naar hen werd geluisterd. Ze willen meer want ze willen verder gehoord worden. Ze voelen dat op deze manier praten en luisteren 'werkt', andere resultaten oplevert dan ze gewoon zijn op een klassieke studiedag of tijdens een hoorzitting of een debat. Het kán!

Meer resultaten dan je verwacht

Naast het bereiken van de doelstellingen is het resultaat van een World Café vaak:

- Er is een grote helderheid bij iedereen, IQ en EQ zijn in evenwicht.
- Er kwamen creatieve ideeën op tafel die ook voor andere thema's nuttig zijn.
- Er zijn positieve, opbouwende relaties gelegd tussen de deelnemers.
- De deelnemers hebben veel zin om verder te werken op de ingeslagen weg.

Een World Café is een gepaste vorm voor een groep van 12 tot 2000 personen en duurt slechts 3 uren. World Café is zoveel meer dan 'de koppen bij elkaar steken'!

Een sfeerbeeld

14.00u – De deelnemers zijn blij verrast wanneer ze het café binnenkomen. Dit is de eerste keer dat ze aan een ernstige bijeenkomst deelnemen in een echt café! Er zijn vijftig mensen ingegaan op de uitnodiging om een dialoog te voeren over een thema dat zij als "brandend actueel" ervaren. De ruimte van het café is een beetje aangepast: er staat een kring van vijftig stoelen en in een ander gedeelte werden tien tafeltjes klaargezet met telkens vijf stoelen er rond. Op iedere tafel ligt een tafelkleed met daarop een vel tekenpapier, stiften en een voorwerp. Aan de muur hangen een aantal posters met de 'spelregels' voor het World Café.

Iedereen gaat in de kring zitten. Op een speelse wijze zorgt de begeleider voor een korte kennismaking en wijst op de unieke samenstelling van de groep. Dan schetst de organisator de actualiteit van het thema. Zij verduidelijkt het doel van dit World Café en geeft aan waarom deze bijeenkomst belangrijk is. Zij geeft aan welke resultaten ze verwacht en wat er na afloop van het Café met de resultaten zal gebeuren.

Daarna verdelen de deelnemers zich over de tien tafeltjes. De begeleider licht de werkprincipes van het World Café toe en geeft de vijf dialoogregels. Er zullen verschillende 'dialoogrondes' zijn. Om de dialoog in goede banen te leiden stelt hij voor het 'spreekvoorwerp' te gebruiken dat op tafel ligt. Alle gedachten, ideeën, invallen, suggesties, e.d. worden op het tafelkleed geschreven of getekend. Iedereen wordt uitgenodigd om volop gebruik te maken van de stiften zodat een

volledig en creatief 'verslag' van de dialoog op het tekenpapier kan verschijnen. Er zal enkele malen van tafel geruild worden en wel zo: één iemand blijft zitten (dat is voor volgende ronde de tafelgastheer/vrouw), de vier andere deelnemers gaan naar vier verschillende tafels. Deze werkwijze laat toe dat iedereen maximaal kan deelnemen en dat de inzichten elkaar kunnen bevruchten. Men mag dan ook slechts één keer tafelgastheer zijn. Collectieve kennis laten groeien, daar is het immers om te doen. Alvorens van start te gaan laat de begeleider de deelnemers het ruilsysteem oefenen. De deelnemers moeten er om lachen want op deze manier worden de bestaande subgroepjes gesplitst. Sommige deelnemers hadden graag bij hun vrienden blijven zitten. Zij zullen het nut ervaren van het gesprek met 'onbekenden'.

De deelnemers krijgen voor de eerste ronde een opdracht mee: "Bespreek het thema met elkaar, verken de vraag in het midden vanuit diverse hoeken en noteer drie of vier vragen die volgens jullie belangrijk zijn om het thema vanuit andere invalshoeken te kunnen benaderen dan je gewoon bent te doen."

Na 25 minuten klinkt er een signaal en gaan de deelnemers naar een andere tafel. De gastheer/vrouw zal de vier nieuwe tafelgenoten verwelkomen en kort toelichten wat er op de tafel werd genoteerd. De tafelgastheer/vrouw is geen 'gesprekleider' maar heeft wel de zorg dat de dialoog verbonden blijft met het thema en dat verder gebouwd wordt op wat op deze tafel reeds gegeven is. Ze krijgen van de begeleider de opdracht om de dialoog toe te spitsen op de drie of vier vragen die op hun tafel staan: "Zoek een gezamenlijk antwoord op de vragen. Maak het zo concreet mogelijk, geef het handen en voeten." Terwijl de deelnemers geconcentreerd werken lopen enkele kelners rond die hen voorzien van een drankje en een hapje en die de legen koppen en glazen wegnemen.

Weer zijn de 25 minuten snel om en wordt er van tafel geruild. Vier deelnemers gaan naar vier verschillende tafels en iemand anders is nu gastheer/vrouw. De suggestie van de begeleider voor deze derde dialoogronde: "Kijk naar wat je met elkaar kan verbinden, onderzoek wat de onderliggende gedachten kunnen zijn. Kan je bepaalde patronen of structuren herkennen?"

25 minuten later wordt er voor de vierde en laatste dialoogronde geruild. De deelnemers krijgen als opdracht (omdat het doel van deze bijeenkomst is het vinden van oplossingen): "Haal uit wat er op de tafel werd genoteerd alle suggesties om een zinvolle actie te ondernemen. Zet een groene lijn rond iedere suggestie of voeg er met de groene stift nieuwe suggesties en tips aan toe."

De laatste dialoogronde zit er op. De deelnemers worden uitgenodigd om aan de toog een drankje te gaan halen. Zo dadelijk krijgen ze hun laatste opdracht. Terwijl zij gezellig napraten is een ploeg medewerkers snel in de weer om alle suggesties op post-it's te zetten en daarmee een grote mindmap te maken op de grond midden in de cirkel waar ze gestart zijn. Twintig minuten later is de klus geklaard. De laatste opdracht voor de deelnemers komt er aan. Ze krijgen drie kaartjes. Hun opdracht: rond de mindmap lopen en een kaartje leggen bij die drie opmerkingen die voor hen de belangrijkste zijn.

Het beeld dat zo ontstaat blijkt erg duidelijk te zijn. Ze weten wat hen te doen staat. Voldaan kijken zij terug op wat zij gepresteerd hebben.

(Opgelet, dit is slechts één van de honderd manieren om een World Café te organiseren en te begeleiden! Francis Gastmans)

Wat is er nodig opdat een World Café echt 'werkt'?

De uiterlijke vorm (de tafeltjes, de gespreksrondes, het schrijven op tafel, enz.) is niet de essentie. **Er zijn 101 manieren om een World Café te houden.**

Wat is dan wél de essentie? Wat in alle gevallen noodzakelijk is:

- 1) Formuleren van de vraag die er werkelijk toe doet.
- 2) Werken aan collectieve kennis.
- 3) Mensen en ideeën verbinden.
- 4) Zoeken naar onderliggende patronen en systemen.
- 5) Een goede voorbereiding!

1 De vraag die er werkelijk toe doet

Het thema of de focus van een World Café is steeds een VRAAG. Een goede vraag zet mensen aan om na te denken en innerlijk in beweging te komen. Een scherp geformuleerde open vraag werkt verbindend. De focus is dus niet zomaar de eerste de beste vraag, maar de vraag die er werkelijk toe doet, een betekenisvolle vraag, een **'brandende' vraag**, een vraag die écht beantwoord moet worden, een vraag waar mensen zich emotioneel en intellectueel mee kunnen verbinden.

Een vage formulering of een stelling roept op tot het spelen van het 'Meningenspel' = op een mening wordt een andere mening gelegd en daar tegenover weer een andere mening gezet, enz. Het 'Meningenspel' leidt tot debat en verdeeldheid en de 'wet van de sterkste ... prater'. In een World Café streven we naar dialoog, naar het gemeenschappelijk belang en naar het versterken van opbouwende visies!

Het zoeken en vinden van de juiste formulering van de vraag is een essentieel deel van de voorbereiding. De vraag bepaalt het antwoord. Men formuleert ze daarom best samen met enkele deelnemers die men in het World Café wil (via een voorbereidingsgroep). In feite is het World Café begonnen op het ogenblik dat men samen werkt aan de juiste formulering van de vraag. Start daar het participatief proces!

2 Werken aan collectieve kennis

Een World Café wordt niet ingericht opdat één persoon er 'winst' aan zou hebben. Indien de individuele deelnemers er voor zichzelf veel (leer)winst uit halen is dat een prachtig bijkomend resultaat. Ik weet het wel, dit is vaak een criterium om te beoordelen of de deelnemers het Café als boeiend en 'gelukt' hebben ervaren. Het doel van het World Café is echter om te komen tot 'collectieve kennis'. Het Café is dan ook pas helemaal 'gelukt' indien er verbindingen werden gelegd tussen de deelnemers onderling op het niveau van de waarnemingen, van de ideeën, van de waarden, van de interpretaties en van de betekenisgeving.

Voor organisaties is dit een uitdaging. Nog te vaak wordt een World Café ingericht als onderdeel van een zogenaamd 'participatief proces' waarbij men de aanwezigen ondervraagt. World Café wordt dan gebruikt als een andere vorm van enquêteren.

Soms organiseert men een 'oplossingsgericht' Café met als enig doel om zoveel mogelijk ideeën te krijgen om de zaken anders aan te pakken. Dan wordt World Café

gebruikt als een veredelde vorm van brainstormen. Er bestaan vele creatieve vormen om te enquêteren of te brainstormen. Daar is een World Café niet echt voor nodig.

De weg van het World Café is die van het ontdekken van het *gemeenschappelijk belang* en het doen groeien van collectieve kennis om van daaruit te kijken naar wat de groep wil en wat de deelnemers ontdekken aan oplossingen waarvoor zij hun *verantwoordelijkheid* willen nemen.

3 Mensen en ideeën verbinden

De methode heeft als doel de mensen met elkaar te verbinden via het samen zoeken naar een antwoord op een vraag die iedereen als belangrijk beschouwt. Via dat 'samen werken' worden inzichten, visies, waarden, gevoeligheden en paradigma's gedeeld. Dit leidt tot een ander soort 'ontmoeting' dan een kennismaking. Je leert iemand pas echt kennen wanneer je samen naar iets zoekt dat én het hoofd én het hart raakt en waarbij waarden en uitgangspunten worden gedeeld.

Vaak is het voldoende dat mensen rond een vraag hun zorg en hun visie met elkaar kunnen delen, zonder dat naar oplossingen wordt gezocht. Al is de World Café geen zelfhulpgroep, toch kan het delen van de zorgen leiden tot een dieper inzicht. En daar is het in een Café om te doen, om diepere in-zichten en duidelijke uit-zichten.

4 Zoeken naar onderliggende patronen, structuren en systemen

Voor de meeste oplossingen geldt het spreekwoord: "De oplossingen van vandaag zijn de problemen van morgen." Net zoals we veel zorg besteden aan het vinden van de dieperliggende vraag, net zo dient er aandacht te zijn voor het vinden van onderliggende patronen, structuren en systemen. Pas dan kunnen oplossingen een wezenlijke stap vooruit betekenen. Brandjes blussen is makkelijk, problemen op fundamenteel niveau aanpakken zodat ze echt 'oplossen' (verdwijnen) is veel moeilijker. World Café vertrekt vanuit een systemische kijk op de fenomenen = ieder effect heeft meerdere oorzaken, iedere actie heeft meerdere gevolgen, oorzaken en gevolgen zijn met elkaar verbonden zoals de draden van een spinnenweb, verander je ergens in het systeem één factor dan beweegt het ganse systeem. In een World Café trachten we het systeem achter de fenomenen te ontdekken.

5 Een goede voorbereiding

"Alles staat of valt met een goede voorbereiding." kan als een cliché klinken. Toch wordt dit bij ieder World Café opnieuw bevestigd. Voor een 'goede voorbereiding' heb je een voorbereidingsgroep nodig die het punt weet te pakken waar het echt om gaat, die inspirerend werkt en daardoor anderen enthousiast kan maken. Het best is een heterogene groep met mensen die men in het World Café wenst. Participatief werken start bij het samenstellen van deze groep. Durf in de groep ook mensen te vragen die er andere ideeën op na houden dan die van de organisator. Indien enkel 'gelijkgestemden' in de groep zitten is de kans groot dat het World Café louter de bestaande ideeën bevestigt en blijft 'vernieuwing' uit.

Vele variaties

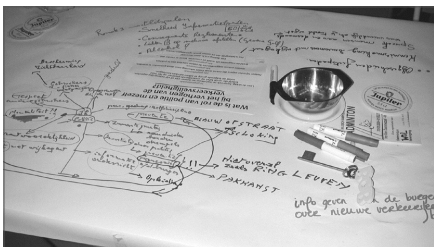
Er bestaan heel veel variaties op het formaat van World Café.

Werken we met één of met meerdere vragen? Starten we – via een voorbereidingsgroep – met de centrale vraag of is het belangrijk om een World Café te houden om 'de vraag waar het om gaat' hier-en-nu door de groep te laten formuleren? Wisselen de deelnemers van tafel of zijn er vaste groepjes en worden de tafelkleden geruild?

Hoeveel gespreksrondes zullen we houden en hoe worden die ingevuld? Geven we een opdracht bij iedere gespreksronde of laten we de sturing van het ganse Café los?

Volgen de vier gespreksrondes elkaar op zonder onderbreking (wat intensief is en voor sommige deelnemers vermoeiend) of houden we na de tweede ronde een pauze (wat de opstart van de derde ronde moeilijker maakt)?

Werken we met verschillende kleuren door elkaar (wat het tekenen en het creatief denken bevordert) of zullen we iedere gespreksronde met een andere kleur schrijven (wat het zicht op het opbouwen en het ordenen van de resultaten makkelijker maakt)?

Streven we naar diepgaand inzicht of verzamelen we daarnaast ideeën voor een actie? Welke betrokkenheid en welk

engagement van de deelnemers streven we na?

Op welke manier willen we de resultaten geformuleerd zien en hoe gaan we die ordenen? Hoe en wanneer gaan we die overzichtelijk maken? Er zijn vele manieren om de gegevens die op de tafels geschreven en getekend worden te ordenen, er de belangrijkste resultaten uit te selecteren en die vervolgens aan de groep voor te leggen: dots kleven, aanstippen met kleuren, op post it's die worden geclusterd, een grote mindmap maken, het verslag ter plekke van een reporter of een 'spion', ...

Hoe nemen we afscheid van elkaar? Hoe de contactgegevens aan elkaar doorgeven? Wat moet hierbij 'georganiseerd' worden en wat niet?

Op welke manier gaan we de resultaten bundelen en nadien terugkoppelen naar de aanwezigen? Gaan we de resultaten delen met anderen? Zomaar wat ideeën: een boekje, een brochure, een cd-Rom, een pagina op een website, een lang tekenblad opgehangen in een gang waar iedereen door loopt, een theaterstuk, een poster die wordt gekopieerd en op verschillende plaatsen wordt opgehangen, een stripverhaal, een project voorstellen, een bericht in een (plaatselijke) krant, ...

World Café is creatief maatwerk

Een World Café kan in iedere aangename ruimte doch ik verkiez om zoveel mogelijk in een echt café te werken omdat het een toegevoegde waarde biedt. In alle culturen is het café de plaats waar het formele en hiërarchische onderscheid tussen de aanwezigen vervaagt, waar men 'tussen pot en pint' de waarheid eens mag zeggen en waar op tafel of op bierkaartjes schrijven 'gewoon' is. Soms is een 'ongewone' plek de meest aangewezen. Voorbeelden van waar ik reeds gewerkt heb: een voetbalstadion, een museum voor moderne kunst, een schouwburg.

Een World Café vraagt een grondige voorbereiding. Voor ieder onderdeel van de methode moet een bewuste keuze gemaakt worden in functie van de opdracht, de doelstellingen, de cultuur van de organisatie, de deelnemers en de context. Dit vereist veel creativiteit. Bereidt men de zaken niet creatief voor dan vervalt men in het toepassen van één formule voor iedere vraag en dat levert geen 'mooi' resultaat op.

Een World Café is steeds maatwerk.

Uw begeleider

Francis Gastmans (°1947), creatief agoog, leercoach en 'padvinder'. Hij traint en begeleidt: 'dialogeren', 'de kunst van het vragen stellen', 'oordeelsvorming en besluitvorming', 'eigen leiderschap', 'participatieve methoden'.

Hij is in België dé deskundige inzake World Café en Open Space. Hij heeft in 2005–2007 meer dan 50 World Cafés vorm gegeven en begeleid – 23 tot 265 deelnemers, in het Nederlands, het Frans en het Engels.

Klanten zijn zowel bedrijven als non-profit organisaties, de overheid en opleidingsinstellingen.

Zijn unieke levens- en leerweg en zijn rijke ervaringen maken dat hij zich vlot en professioneel kan inleven in de situatie van erg verschillende klanten en doelgroepen.

"Ik geniet er van dat mijn klanten en de deelnemers aan een World Café zo enthousiast zijn na afloop. Het gebeurt vaak dat ze snel een tweede Café willen. Dat is niet altijd aangekomen. Het is beter om het Café te plaatsen in een ruimer proces van verandering. Na het World Café volgt dan best een fase van verwerking en implementatie van de resultaten."
"Ik heb ook veel geleerd van enkele niet geslaagde cafés. World café is een middel, het is een werktuig. Je moet leren om er op een professionele manier mee om te gaan. Enkele keren hebben klanten zich verzet tegen mijn adviezen en ... liep het niet af zoals gewenst. De ogenschijnlijke eenvoud is bedrieglijk."

Francis Gastmans
Tel. +32 (0)497 54 98 70
dlc@online.be

Meer info

1. Vraag aan DLC het boekje:

"World Café – Hoe begin je er best aan?"

2. Kijk eens op:

<http://www.theworldcafe.com>